

**Kacper Milkowski**<sup>1</sup>

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID ID: 0000-0003-4367-0365

# PRZEGLĄD ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO (ZA OKRES CZERWIEC–WRZESIEŃ 2021)

## ABSTRACT

### Overview of the decisions of the Polish Supreme Court

The resolution of the panel of seven judges of the Polish Supreme Court of July 2, 2021 (case file no. III CZP 38/20) is of utmost importance for legal practice. In it, the Court assumed that the landowner's claim, under Article 231 § 2 of the Polish Civil Code, does not expire. The resolution of the Polish Supreme Court of September 30, 2021, case file no. III CZP 37/20, is of particular importance for legal practice. As indicated by the Supreme Court, the limitation period for a claim for compensation for recovery costs, based on Article 10(1) of the Act of March 8, 2013 on Counteracting Excessive Delays in Commercial Transactions (formerly known as the Act on Payment Terms in Commercial

<sup>1</sup> Doktorant w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Unii Europejskiej na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie.

Transactions), is set out in Article 118 of the Polish Civil Code. However, according to the resolution of the Polish Supreme Court of July 6, 2021, case file no. III CZP 34/20 – in the event of bodily injury or health disorder, the court may award the aggrieved party with an appropriate sum as a pecuniary compensation for the harm suffered (Article 445 § 1 in conjunction with Article 4491 § 1 of the Polish Civil Code). Moreover, the Polish Supreme Court stated that the aggrieved party does not bear the burden of proving what caused the dangerous nature of the product.

**Keywords:** the Polish Supreme Court, judicature, civil proceedings, compensation for damages, statute of limitations

**Słowa kluczowe:** Sąd Najwyższy, orzecznictwo, postępowanie cywilne, naprawienie szkody, przedawnienie

## Sprawy z zakresu prawa cywilnego i gospodarczego

Uchwała Sądu Najwyższego z 2 lipca 2021 r., III CZP 38/20

**Termin do wniesienia zażalenia na zarządzenie o zwrocie pozwu, w którym wskazano zasadnicze powody rozstrzygnięcia, biegnie od dnia doręczenia uzasadnienia zgłoszonego na żądanie strony w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia.**

Postanowieniem z 3 kwietnia 2020 r. sąd apelacyjny, działając na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne:

Czy związłe wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia przy wydaniu zarządzenia o zwrocie pozwu na podstawie art. 357 § 5 k.p.c. w zw. z art. 362 k.p.c. powoduje, że termin do złożenia zażalenia na to zarządzenie biegnie od dnia jego doręczenia?

Zagadnienie prawne zostało przedstawione w sprawie wszczętej w dniu 18 listopada 2019 r., w stanie prawnym ukształtowanym ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 z późn. zm.; dalej: ustawa nowelizująca), która weszła w życie w dniu 7 listopada 2019 r.

W przedmiotowych rozważaniach Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c., który pozostał niezmieniony, na zarządzenie o zwrocie pozwu przysługuje zażalenie do sądu drugiej instancji. Sposób wnoszenia zażaleń na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pozwu nie został odrębnie uregulowany, zastosowanie mają przepisy dotyczące zaskarżania postanowień (art. 398 k.p.c.). W dotychczasowym stanie prawnym sposób wnoszenia zażaleń na postanowienia, a także zarządzenia podlegające zaskarżeniu, nie budził wątpliwości. Zgodnie z art. 357 § 1 k.p.c. postanowienia ogłoszone na posiedzeniu jawnym podlegały uzasadnieniu tylko wtedy, gdy przysługiwało na nie zażalenie, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia postanowienia. Postanowienia należało doręczyć tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Postanowienia zaś wydane na posiedzeniu niejawnym sąd obowiązany był doręczyć z urzędu, a jeśli stronie przysługiwał środek zaskarżenia, postanowienie sąd doręczał z uzasadnieniem i pouczeniem – gdy strona występowała bez profesjonalnego pełnomocnika – o terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia. Po wejściu w życie ustawy nowelizującej przepis art. 357 § 1 pozostał niezmieniony, zmiany dotknęły natomiast postanowień wydanych na posiedzeniu niejawnym. Dodany został § 21, zgodnie z którym takie postanowienie sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Zrównano zatem sposób sporządzania i doręczania uzasadnień postanowień ogłoszonych na posiedzeniu jawnym i wydanych na posiedzeniu niejawnym. Jednocześnie zmianie uległ § 3 art. 357 k.p.c. – zgodnie z nowym brzmieniem uzasadnienie postanowienia sporządza się w terminie tygodnia od dnia wpływu do właściwego sądu wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, a jeżeli wniosek był dotknięty brakami – od dnia usunięcia tych braków.

Jak Sąd Najwyższy stwierdził, przytoczone zmiany nie budzą wątpliwości interpretacyjnych. Ustawodawca jednak na nich nie poprzestał, ustawą nowelizującą dodano bowiem do art. 357 nowy § 5, wprowadzający termin „zasadnicze powody rozstrzygnięcia”, dotychczas

występujący w art. 326 § 3 k.p.c. w dotychczasowym brzmieniu (przepis ten nie uległ zasadniczym zmianom). W myśl tego przepisu po ogłoszeniu wyroku przewodniczący lub sędzia sprawozdawca podaje ustnie zasadnicze powody rozstrzygnięcia. Zgodnie zaś z art. 357 § 5 k.p.c., wydając postanowienie, nawet niepodlegające zaskarżeniu, sąd może przy nim zwięźle wskazać zasadnicze powody rozstrzygnięcia, jeżeli mając na względzie okoliczności sprawy, uzna, że pozwoli to na usprawnienie postępowania. Rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego wymaga oceny, czy wskazanie w postanowieniu takich zasadniczych powodów rozstrzygnięcia otwiera drogę do wniesienia zażalenia, czy też, pomimo ich zamieszczenia w postanowieniu, konieczne jest zgłoszenie w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Jak wskazano wyżej, rozstrzygnięcie tej kwestii odnosi się także do zarządzeń podlegających zaskarżeniu (art. 362 k.p.c.).

W ocenie Sądu Najwyższego wymaga zatem rozważenia, czy art. 357 § 5 wprowadza wyjątek od wynikającej z art. 394 § 2 w związku z art. 357 § 21 k.p.c. zasady, że drogę do wniesienia zażalenia otwiera wniosek o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie postanowienia z uzasadnieniem. Za pozytywną odpowiedź na tak postawione pytanie przemawia wykładnia celowościowa. Poprzestanie na zasadniczych powodach rozstrzygnięcia może uzasadniać to, że niejednokrotnie pisemne uzasadnienie stanowi ich powtórzenie, a wymaganie zgłoszenia w takiej sytuacji wniosku o uzasadnienie stanowi dodatkowy i niezrozumiały obowiązek dla stron, zwłaszcza niezastępowanych przez profesjonalnego pełnomocnika, a ponadto wydłuża postępowanie i jest sprzeczne z postulatem lojalności wobec stron. Wskazanie najistotniejszych powodów rozstrzygnięcia pozwala na sformułowanie zażalenia bez oczekiwania na doręczenie uzasadnienia, a w rezultacie na szybsze rozstrzygnięcie środka odwoławczego.

W przedmiotowych rozważaniach Sąd Najwyższy uznał, że pomimo tych względów jednak poprzestanie na tych argumentach wykładni celowościowej nie jest zasadne, zwłaszcza że równoważą je argumenty przemawiające za tezą przeciwną, wywodzone z wykładni językowej i systemowej. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że brzmienie ustawy zarówno przed wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej, jak

i w obecnym jej brzmieniu wskazuje na zróżnicowanie terminów „zasadnicze powody rozstrzygnięcia” i „uzasadnienie”. W poprzednim stanie prawnym występowało rozróżnienie tych pojęć w art. 326 § 3 k.p.c., odnoszącym się do ogłoszenia sentencji wyroku. W zdaniu drugim wskazano m.in., że po ogłoszeniu sentencji przewodniczący lub sędzia sprawozdawca podaje ustnie zasadnicze powody rozstrzygnięcia albo wygłasza uzasadnienie. Użycie spójnika „albo” wyraźnie wskazuje, że nie są to pojęcia równoznaczne. Sposób sporządzania uzasadnienia regulują art. 328 § 1 i art. 327<sup>1</sup> § 3 k.p.c. Wskazują one elementy, jakie powinny znaleźć się w uzasadnieniu, oraz że uzasadnienie powinno być sformułowane w sposób „zwięzły”, brak zaś odrębnej regulacji dotyczącej tego, w jaki sposób należy sformułować zasadnicze powody rozstrzygnięcia. Co więcej, z § 11 art. 328 wynika, że w razie wygłoszenia transkrybowanego uzasadnienia nie podaje się odrębnie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia, są to zatem pojęcia znaczeniowo różne.

Co więcej, Sąd Najwyższy wskazał, iż przepisy dotyczące postanowień również nie pozwalają na konkluzję, że wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia może być równoznaczne ze sporządzeniem uzasadnienia, zwłaszcza że przepisy o wyrokach, a więc także o ich uzasadnianiu i podawaniu zasadniczych powodów rozstrzygnięcia, stosuje się odpowiednio do postanowień i zarządzeń (art. 361 i 362 k.p.c.). Zgodnie zaś z art. 394 § 2 k.p.c. termin do wniesienia zażalenia na postanowienie (zarządzenie) otwiera doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, a nie ze wskazaniem zasadniczych powodów rozstrzygnięcia. Wyjątek dotyczy sytuacji, w której sąd odstąpił od sporządzenia uzasadnienia, co jest jednak możliwe tylko w wypadku określonym w art. 357 § 6 k.p.c., niemającym związku z przedstawionym zagadnieniem prawnym.

W opinii Sądu Najwyższego należy też zwrócić uwagę na uzasadnienie projektu ustawy nowelizacyjnej, w którym wskazano, że uzasadnienie postanowienia nie musi być pełne, można je ograniczyć do wskazania kwestii najistotniejszych dla strony. Uzasadnienie projektu jednak nie jest spójne z brzmieniem art. 327<sup>1</sup> § 2, art. 328 § 1, art. 361 i 362 k.p.c. Uzasadnienie zaskarżalnego postanowienia i zarządzenia powinno bowiem zawierać wszystkie istotne przyczyny rozstrzygnięcia, a nie tylko „zasadnicze” czy „najistotniejsze” dla strony. Niezależnie od tego

o podaniu zasadniczych powodów rozstrzygnięcia decyduje sąd, a decyzja w tej kwestii oparta jest na kryterium pozaustawowym. Strona nie ma więc wpływu na to, czy doręczone jej postanowienie zawiera ten element, czy nie, ani nie może się jego zamieszczenia domagać. Nie można więc zasadnie przyjąć, że sporządzenie – w sposób fakultatywny i oparty na pozaustawowych przesłankach – zasadniczych powodów rozstrzygnięcia wyłącza wynikającą z art. 357 § 2 i 21 w związku z art. 394 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. zasadę, że dopuszczalność zażalenia na wydane na posiedzeniu niejawnym postanowienie (zarządzenie) zależy m.in. od złożenia w terminie opłaconego wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i doręczenie go wraz z uzasadnieniem. Zasadę tę potwierdza art. 25 lit. b ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755), stanowiący, że od wniosku o doręczenie orzeczenia albo zarządzenia z uzasadnieniem zgłoszonego w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia albo doręczenia tego orzeczenia albo zarządzenia pobiera się opłatę stałą w kwocie 100 zł.

W judykacie Sąd Najwyższy również zauważył, że trzeba zwrócić ubocznie uwagę na konstrukcję zarządzenia, którego doręczenie stało się przyczynkiem przedstawionego zagadnienia prawnego. Zarządzenie to zostało sporządzone w ten sposób, że zasadnicze powody rozstrzygnięcia zamieszczono w jego sentencji, pod którą został złożony podpis przewodniczącego. Jeżeli uznać, że stanowi razem jeden dokument, zawierający sentencję i zasadnicze powody rozstrzygnięcia równoznaczne z uzasadnieniem, to orzeczenie takie należy uznać za nieistniejące. Ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje bowiem, że jeżeli wydane na posiedzeniu niejawnym postanowienie tzw. formalne, podlegające zaskarżeniu, zostało skonstruowane w ten sposób, że wraz z uzasadnieniem stanowi jeden dokument, to podpisanie przez skład sądu tylko uzasadnienia – przy braku podpisu pod sentencją – powoduje, że takie postanowienie w znaczeniu prawnoprocesowym nie istnieje (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 13 marca 2002 r., III CZP 84/02, OSNC 2003, nr 10, poz. 140, postanowienie z 3 grudnia 2003 r., I CZ 140/03, niepubl.). Jeżeli zaś uznać, że zarządzenie zawiera tylko sentencję, to nie zawiera uzasadnienia, a więc jego doręczenie nie otwiera drogi do wniesienia zażalenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę:

Termin do wniesienia zażalenia na zarządzenie o zwrocie pozwu, w którym wskazano zasadnicze powody rozstrzygnięcia, biegnie od dnia doręczenia uzasadnienia zgłoszonego na żądanie strony w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., III CZP 50/20

Wniesienie skargi kasacyjnej przez jedną ze stron (uczestnika postępowania) nie powoduje odrzucenia złożonego przez drugą stronę (innego uczestnika postępowania) zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji, którego przedmiotem jest zwrot kosztów postępowania kasacyjnego (art. 394<sup>2</sup> § 11 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., III CZP 37/20

Termin przedawnienia roszczenia o rekompensatę za koszty odzyskiwania należności, opartego na art. 10 ust. 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (poprzednio pod nazwą: ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych; t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 118), określa art. 118 k.c.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 22 września 2021 r., I NSNc 89/21

1. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przepis art. 232 zdanie pierwsze k.p.c. znajduje pełne zastosowanie (w związku z art. 13 § 2 k.p.c.), gdyż art. 670 k.p.c. nie zwalnia uczestników od obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Konsekwentnie na uczestniku postępowania, który podniósł fakt lub zarzut, spoczywa także ciężar udowodnienia jego prawdziwości (art. 6 k.c.). Te same zasady – korygowane przepisem art. 381 k.p.c. – dotyczą także postępowania apelacyjnego.
2. Zapewnienie złożone po pouczeniu o odpowiedzialności karnej przewidzianej za składanie fałszywych zeznań (art. 671 § 3 k.p.c.) stwarza domniemanie, że krąg spadkobierców został ustalony prawidłowo i przy braku uzasadnionych wątpliwości mogących powstać z uwagi na ujawnione w sprawie okoliczności, które jednak podlegają ocenie sędziego, może ono stanowić wystarczający dowód nieistnienia innych spadkobierców.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 8 września 2021 r., III CZP 28/21

Domniemanie zgodności wpisu z rzeczywistym stanem prawnym, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2204 ze zm.), także w odniesieniu do wpisu hipoteki, może zostać wzruszone – jako przesłanka rozstrzygnięcia – w innej sprawie cywilnej niż sprawa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 tej ustawy).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 8 września 2021 r., III CZP 7/21

Podstawą do obliczenia należnego uprawnionemu zachowku (art. 998 § 1 k.c.) jest udział spadkowy, o którym mowa w art. 931 § 1 k.c., z uwzględnieniem zakresu podmiotowego wskazanego w art. 992 k.c. Uprawniony do zachowku powołany do dziedziczenia ponosi odpowiedzialność za zapisy zwykłe i polecenia tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej wartość tego udziału spadkowego.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20

Zażalenie wniesione w terminie tygodniowym od dnia doręczenia odpisu postanowienia z uzasadnieniem, mimo niezgłoszenia wniosku, o którym mowa w art. 357 § 21 k.p.c., podlega odrzuceniu jako niedopuszczalne.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 58/20

Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności rozpoznaje inny skład tego sądu.

### Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 17 sierpnia 2021 r., III CZP 79/19

Roszczenie właściciela gruntu określone w art. 231 § 2 k.c. nie ulega przedawnieniu.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 27 lipca 2021 r., III CZP 17/21

Rozłożenie świadczenia jednorazowego na raty skutkuje różnymi terminami rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczeń o zapłatę poszczególnych wymagalnych rat (art. 120 § 1 zd. 1 k.c.).



### Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 49/20

Od wniosku o doręczenie orzeczenia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych z uzasadnieniem nie pobiera się opłaty stałej w kwocie 100 zł (art. 25b ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 44/20

W stanie prawnym ukształtowanym ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 ze zm.) sprawa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych z powództwa małoletniego dziecka przeciwko rodzicowi, w której wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 tys. zł, nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>1</sup> § 2 pkt 2 k.p.c.).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 32/20

W stanie prawnym ukształtowanym przez ustawę z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela rozpoznaje inny skład tego sądu.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lipca 2021 r., II CSKP 138/21

1. Zgodnie z art. 519<sup>1</sup> § 1 k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy w sprawach z zakresu prawa rzeczowego przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Sprawą taką jest niewątpliwie sprawa o ustanowienie służebności przesyłu, bez wyłączeń w odniesieniu do żądania zapłaty; art. 398<sup>2</sup> § 1 nie jest przepisem szczególnym w stosunku do tego unormowania.
2. Odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu (art. 305<sup>2</sup> § 2 k.c.) powinno więc być ustalone z uwzględnieniem stopnia ingerencji w treść prawa własności i zakresu uszczuplenia tego prawa. Nie ma przeszkód jurydycznych, aby odpowiednie wynagrodzenie za ustanowioną służebność przesyłu, ustalone także orzeczeniem sądu, kompensowało właścicielowi nawet ten uszczerbek w jego majątku, który jest konsekwencją obniżenia się wartości tej

nieruchomości, będącej składnikiem jego majątku, w związku z jej obciążeniem służebnością. Brak w art. 305<sup>2</sup> § 2 k.c. kryteriów określenia rozmiaru odpowiedniego wynagrodzenia oznacza, że ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, dokonywanych w ramach swobody jurysdykcyjnej na podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą także wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego.

3. Treść wzajemnych uprawnień i obowiązków składających się na obligację realną musi być określona w przepisie rangi ustawowej i w żadnym razie nie może być ustanowiona mocą woli stron, tj. w drodze umowy. Oznacza to, że niedopuszczalne jest konstruowanie zobowiązań formalnie o charakterze względnym (w istocie obligacji realnych), które swoją treścią odpowiadałyby ograniczonemu prawu rzeczowemu (służebności gruntowej) i wiązały każdorazowego właściciela gruntu obciążonego. Prowadziłoby to bowiem do obejścia zasady *numerus clausus* ograniczonych praw rzeczowych.

#### Postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2021 r., III CSKP 103/21

1. Związanie sądu granicami żądania (art. 321 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) obejmuje wyłącznie wskazanie posiadania rzeczy, które miało doprowadzić do nabycia prawa w wyniku zasiedzenia, wskazanie prawa, które miało zostać nabyte w wyniku tego zasiedzenia, oraz wskazanie – przez wnioskodawcę lub innego uczestnika postępowania – podmiotu, który miał to prawo nabyć. Wnioskodawca ma jedynie możliwość, a nie obowiązek podania we wniosku daty, w której miałyby nastąpić nabycie prawa wskutek zasiedzenia, ponadto datę taką może podać również uczestnik postępowania.
2. Na gruncie spraw rozpoznawanych w postępowaniu procesowym dominuje pogląd, że to sentencja orzeczenia determinuje jego moc wiążącą. Posiłkowanie się treścią uzasadnienia orzeczenia, a w jego braku – treścią roszczenia procesowego odtworzoną na podstawie materiału sprawy, ma na celu jedynie dookreślenie przedmiotu rozstrzygnięcia. Przedmiotem prawomocności materialnej jest ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły, wobec czego wyrok wiąże jedynie co do przysługiwania powodowi konkretnego roszczenia, a nie co do oceny relacji

prawnej, z której miałyby wynikać to roszczenie. W związku z tym ustalenia faktyczne i ocena prawna przyjęte w jednej sprawie nie są wiążące dla sądu rozpoznającego inną, późniejszą sprawę. Wynikająca z art. 13 § 2 k.p.c. dyrektywa odpowiedniego stosowania unormowań dotyczących procesu do innych rodzajów postępowań nakazuje dostosowanie przedstawionego wyżej stanowiska o zakresie mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia do specyfiki postępowań nieprocesowych.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2021 r., III CSKP 47/21

Ustalenie treści normy wynikającej z art. 559 § 1 *in principio* k.p.c. nie powinno poprzestawać na wynikach wykładni językowej, lecz – zgodnie z przyjętą obecnie zasadą wykładni: *omnia sunt interpretanda* – powinno opierać się także na rezultatach systemowej i funkcjonalnej interpretacji przepisu. Uwzględnienie wszystkich tych aspektów wykładni prowadzi natomiast do wniosku, że w sprawie o uchylenie ubezwłasnowolnienia częściowego właściwy model oceny powinien polegać na sprawdzeniu, czy wnioskodawca nadal potrzebuje pomocy do prowadzenia swoich spraw – czyli czy na datę rozstrzygnięcia sprawy o uchylenie ubezwłasnowolnienia pozostają aktualne, czy też, przeciwnie, ustały określone w art. 16 k.c. przyczyny uzasadniające ubezwłasnowolnienie częściowe.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 48/20

Niewykonanie przez dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego obowiązków wynikających z art. 46–46c ustawy z 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1683) i niesporządzenie protokołu, o którym mowa w art. 46d ust. 1 w zw. z art. 46a ust. 4 albo art. 46c ust. 5 tej ustawy, nie zamyka – po wydaniu decyzji przewidzianej w art. 46e ust. 1 ustawy – drogi sądowej w sprawie o naprawienie szkody łowieckiej.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 34/20

1. W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu przez produkt niebezpieczny odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 445 § 1 w związku z art. 449<sup>1</sup> § 1 k.c.).

2. Na pokrzywdzonym nie spoczywa ciężar udowodnienia, jaka przyczyna spowodowała niebezpieczny charakter produktu.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20

Artykuł 411 pkt 4 k.c. normuje przypadki, gdy zobowiązanie istnieje i dochodzi do przedwczesnego świadczenia z tego zobowiązania, a zatem brak podstaw do twierdzenia, że spełniane świadczenie jest nienależne. Oznacza to, iż podstawa prawna świadczenia w chwili jego spełnienia nie budzi wątpliwości i następnie nie ulega zmianie. Co do wskazania podstawy prawnej świadczenia decydującą rolę spełnia wola dłużnika (art. 451 k.c.). Jeżeli dłużnik nie zrealizował swojej kompetencji, przechodzi ona na wierzyciela, który może ją zrealizować w ramach pokwitowania, a więc podstawa prawna świadczenia musi być zrealizowana w czasie jego spełniania, a najpóźniej w dacie pokwitowania. Przyjęta podstawa prawna stanowi punkt odniesienia dla oceny skuteczności spełnienia świadczenia i dlatego nie powinna być zmieniana następczo. Przyjęcie stanowiska przeciwnego prowadziłoby do niesymetrycznego rozliczenia stron w związku z nieważnością umowy i chroniłoby interes tylko jednej z nich.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 2 lipca 2021 r., III CZP 46/20

Sąd drugiej instancji w postępowaniu uproszczonym – po wejściu w życie ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) – jest związany wnioskiem strony o rozpoznanie apelacji na rozprawie, jeżeli strona wniosła o to w apelacji lub w odpowiedzi na apelację, chyba że cofnięto pozew lub apelację albo zachodzi nieważność postępowania (art. 374 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 13 § 1 k.p.c.).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20

Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia odrzuca sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów (art. 741 § 2 k.p.c.).

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I CSKP 95/21

1. Zasiedzenie jest możliwe tylko wtedy, gdy właściciel przez odpowiednio długi czas się nie przeciwstawił, choć było to możliwe, korzystaniu

z jego nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe w zakresie służącym eksploatacji trwałych i widocznych urządzeń. W tym kontekście Sąd Najwyższy zauważył również, że nie ma wystarczających podstaw, by przyjąć, iż bierność właścicieli nieruchomości „obciążonych” takimi urządzeniami faktycznie wynikała jedynie – albo choćby tylko głównie – z przekonania, iż tego rodzaju korzystanie nie może prowadzić do zasiedzenia służebności ze względu na przesłankę określoną w art. 285 § 2 k.c.

2. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyjaśniano już, iż jak długo osoba powołująca się na zasiedzenie służebności lub jej poprzednicy korzystali z cudzej nieruchomości w oparciu o istniejący tytuł prawny – niezależnie od tego, czy czysto obligacyjny czy wywołujący konsekwencje dalej idące – tak długo nie wykonywali przeciwko właścicielowi posiadania mogącego prowadzić do zasiedzenia służebności.
3. W przypadku władztwa wykonywanego w imieniu Skarbu Państwa i na jego rzecz przez przedsiębiorstwa państwowe, które gospodarowały mieniem Skarbu Państwa przeznaczonym na cele gospodarcze – w tym władztwa charakterystycznego dla wykonywania służebności – posiadanie Skarbu Państwa przynależało do sfery dominium, a w takiej sytuacji zastosowanie art. 121 pkt 4 k.c. wchodziło w rachubę jedynie wyjątkowo, w razie wykazania, iż w konkretnych, zindywidualizowanych okolicznościach, ze względu na uwarunkowania polityczne równoznaczne z siłą wyższą, właściciel nie miał możliwości skutecznego dochodzenia przed sądem zaprzestania dalszych naruszeń prawa własności (ciężar dowodu spoczywa na właścicielu).

### Wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., V CSKP 62/21

Zgodnie z definicją sformułowaną przez ustawodawcę w art. 4 pkt 3b u.g.n. przez zbywanie albo nabywanie nieruchomości należy rozumieć dokonywanie czynności prawnych, na których podstawie następuje przeniesienie własności nieruchomości lub przeniesienie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej. Z treści tych unormowań wynika, że obowiązek zwrotu kwoty równej udzielonej – przy nabyciu nieruchomości od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego – bonifikacie obejmuje pierwotnych kontrahentów tych podmiotów oraz osoby im bliskie, które na skutek czynności prawnych *inter vivos* pierwotnego

nabywcy, o których mowa w art. 4 ust. 3b u.g.n., stały się właścicielami takiej nieruchomości w oparciu o przykładowo umowę sprzedaży lub darowizny. Unormowania te nie obejmują zatem sytuacji, w których osoba bliska stała się właścicielem nieruchomości w drodze spadkobrania, a zatem wskutek zdarzenia losowego, na które nie miała żadnego wpływu. Przejście prawa własności kupionego z bonifikatą lokalu mieszkalnego na podstawie innych zdarzeń prawnych niż czynność prawna nie jest zbyciem ani nabyciem nieruchomości w rozumieniu art. 4 pkt 3b u.g.n. i nie pociąga za sobą skutku prawnego wyrażonego w art. 68 ust. 2 i 2b u.g.n. w postaci powstania po stronie spadkobiercy pierwotnego nabywcy lokalu mieszkalnego obowiązku zwrotu na rzecz gminy kwoty równej udzielennej pierwotnemu nabywcy bonifikacie po jej waloryzacji.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., V CZ 40/21

Zwolnienie od kosztów sądowych przysługuje stronom w sytuacjach wyjątkowych, zwłaszcza w postępowaniu kasacyjnym, będącym szczególnym nadzwyczajnym postępowaniem kontrolującym prawomocne orzeczenia, realizującym głównie interes publiczny, w którym uzasadnione jest stosowanie zwiększonego rygoryzmu przy realizacji obowiązku wnoszenia opłat sądowych. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi szczególną pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację życiową i materialną nie mogą uiścić kosztów sądowych bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Tym samym pomoc ta może być przyznana wyłącznie w sytuacji, gdy niemożność poniesienia kosztów postępowania, w całości lub w części, ma charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu. Postępowanie sądowe jest bowiem co do zasady odpłatne i strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych winna wcześniej poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby tak poczynione oszczędności okazały się niewystarczające, sąd może zwolnić ją z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2021 r., IV CSKP 67/21

1. Ryzyko wprowadzenia klientów w błąd nie jest wyłączone nawet w sytuacji, w której przedsiębiorstwa nie działają na tym samym

obszarze i w tej samej lub podobnej sferze produkcji, usług i handlu. Tzw. konfuzja, czyli ryzyko wprowadzenia w błąd klientów co do pochodzenia towarów, powstaje nie tylko, gdy według opinii klientów zachodzi tożsamość między dwoma w istocie różnymi produktami, lecz wówczas, gdy kupujący uświadamiają sobie wprawdzie różnice między nimi, ale mimo to mogą mieć mylne wyobrażenie o źródle ich pochodzenia. Odpowiednich ocen dokonuje się z uwzględnieniem przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka dotyczy.

2. Zgodnie z art. 10 ust. 1 u.z.n.k. czynem nieuczciwej konkurencji jest m.in. takie oznaczenie towarów, które może wprowadzić w błąd co do ich pochodzenia. Chodzi tutaj o wszelkie oznaczenia indywidualizujące towar, w tym znak towarowy lub nazwę przedsiębiorstwa. Przez oznaczenie towarów należy rozumieć także tworzenie wrażenia w świadomości odbiorców, iż określony towar pochodzi od innego producenta, gdy odbiorcy tych towarów mogą być przez to utwierdzeni w przekonaniu, że dane towary pochodzą od tego samego przedsiębiorstwa lub od przedsiębiorstwa powiązanego ekonomicznie z innym bardziej renomowanym przedsiębiorstwem.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2021 r., V CSKP 76/21

1. *Animus novandi*, czyli zamiar umorzenia dotychczasowego zobowiązania i ustanowienia nowego (art. 506 k.c.), powinien wynikać z wyraźnego oświadczenia stron lub w sposób niewątpliwy z okoliczności sprawy. Zmiana treści świadczenia ma być istotna, gdyż wierzyciel ma otrzymać inne świadczenie albo nawet to samo, ale z innej podstawy prawnej. W wypadku wątpliwości należy przyjąć, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia.
2. Celem regulacji wynikającej z art. 82 k.s.h. jest doprowadzenie w czasie likwidacji spółki przede wszystkim do zaspokojenia jej wierzycieli, których zobowiązania wynikają ze stosunków „zewnętrznych” spółki, za które ponoszą solidarną odpowiedzialność spółka i wspólnicy (art. 22 § 2 k.s.h.). Dopuszczenie możliwości wcześniejszego zaspokajania wspólników mogłoby spowodować, że majątek spółki nie

wystarczałby na zaspokojenie innych jej wierzycieli, w sytuacji gdy wspólnicy odpowiedzialni za te zobowiązania uzyskaliby zaspokojenie swoich wierzytelności wobec spółki. Wierzycielom pozostawałoby wówczas zaspokojenie z majątku wspólników (art. 22 § 2 w zw. z art. 31 § 1 k.s.h.).

3. Wspólnik spółki jawnej może udzielić jej pożyczki, która jest następnie objęta odpowiedzialnością pozostałych wspólników spółki za jej zobowiązania (art. 22 § 2 k.s.h.). Zgodnie z zasadą swobody umów (art. 353<sup>1</sup> k.c.) nie ma zatem przeszkód do zaciągnięcia przez spółkę jawną takiego zobowiązania w drodze nowacji przez przekształcenie zobowiązania wewnątrzspółkowego z tytułu udziału w zysku w pożyczkę. Odpowiedzialność subsydiarna wspólnika za tego rodzaju zobowiązanie powstaje z tego względu, że wyraził zgodę na jego zaciągnięcie, na co, w okolicznościach sprawy, wskazuje zarówno porozumienie między wspólnikami, jak i umowa pożyczki, którą podpisał jako osoba upoważniona do reprezentowania spółki (art. 29 k.s.h.).

#### Postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2021 r., V CSKP 247/21

1. Przez zawarte w art. 29 ust. 1 pkt 1 u.o.z.p. pojęcie znacznego pogorszenia stanu zdrowia psychicznego – uwzględniając art. 2 ust. 1 pkt 2 u.o.z.p. – należy rozumieć doprowadzenie się przez osobę chorą psychicznie, na skutek niepodejmowania leczenia, do stanu uniemożliwiającego jej funkcjonowanie w rodzinie, w miejscu zamieszkania lub pracy. Pojęcie to nie obejmuje takiego stanu, kiedy osoba chora psychicznie wprawdzie zachowuje się w sposób odbiegający od przyjętych wymogów społecznych, ale ma zachowaną zdolność funkcjonowania w otaczającej ją rzeczywistości społecznej.
2. Przewidywanie „znacznego pogorszenia stanu zdrowia” zawiera element prognozujący, oparty na ocenie, jak może wpłynąć brak leczenia szpitalnego na stan zdrowia osoby chorej psychicznie, przy czym ocena ta musi uwzględniać ocenę dotychczasowego zachowania chorego i jego zmiany w aspekcie czasowym oraz wpływ tego zachowania na stan zdrowia w okresie przed wydaniem orzeczenia. Ustalenie związku przyczynowego odmowy leczenia ze znacznym pogorszeniem stanu zdrowia w okresie przed wydaniem orzeczenia



pozwała na pewniejszą ocenę co do prognoz takiego pogorszenia w przyszłości.

3. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii dalszych biegłych, jeżeli zachodzi taka potrzeba, a więc w szczególności wtedy, gdy przeprowadzona już opinia zawiera istotne luki, jest nieprzekonująca, niekompletna, pomija lub wadliwie przedstawia istotne okoliczności, nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna. Sąd nie ma zaś obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego czy też opinii instytutu tylko z tej przyczyny, że dotychczasowa opinia była dla strony (uczestnika) niekorzystna.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., I CSKP 360/21

1. Nie uzasadniają odmowy nakazania powrotu dziecka co do zasady takie okoliczności, jak integracja dziecka w nowym środowisku, skromniejsze warunki bytowe dziecka, niższy standard opieki zdrowotnej lub niedostateczne kompetencje wychowawcze ze strony rodzica ubiegającego się o powrót dziecka. Niewystarczające są również wszelkie inne uciążliwości i niedogodności, które wykraczają poza zakres szkody fizycznej lub psychicznej, która stawia dziecko w sytuacji nie do zniesienia, przy czym ryzyko takiej szkody, podobnie jak ryzyko powstania innej sytuacji, która byłaby dla dziecka nie do zniesienia, musi być poważne. Już jednak z powyższej wypowiedzi wynika, że co do zasady takie okoliczności nie usprawiedliwiają odmowy, co nie oznacza, że „zawsze” tak jest. „Szkoda psychiczna”, o której mowa w art. 13 lit. b konwencji haskiej, może powstać np. w związku z niewłaściwymi metodami wychowawczymi stosowanymi przez osobę, która przejęłaby pieczę, koniecznością rozstania z osobą, która dopuściła się uprowadzenia, ale która jest dziecku szczególnie bliska (najczęściej osobą uprowadzającą lub zatrzymującą dziecko w Polsce jest jego matka), albo z członkami bliskiej rodziny, przyjaciółmi, rówieśnikami itp. Szkodę psychiczną może wywołać również konieczność kolejnej adaptacji, zmiany języka, zmiany trybu życia (w szczególności spędzania znacznej części dnia w placówkach opiekuńczych – żłobkach, przedszkolach, internatach, świetlicach itp.), co może być źródłem głębokiego stresu i utraty przez

dziecko poczucia bezpieczeństwa. Szkodę psychiczną może wywołać negatywny stosunek do osoby, pod której pieczę dziecko ma powrócić (najczęściej ojca), do Polski i Polaków lub jego niechęć, a nawet nienawiść do rodziny dziecka pochodzącej z Polski lub, częścię, do drugiego z rodziców, które pozostało w Polsce. „W niekorzystnej sytuacji” dziecko może się znaleźć np. dlatego, że będzie musiało powtarzać lata nauki szkolnej, bądź dlatego, że – subiektywnie chociażby – będzie się czuło „dyskryminowane” w zrekonstruowanej rodzinie swego rodzica w porównaniu z młodszym przyrodnim rodzeństwem lub dziećmi ojczyma albo macochy. Poczucie osamotnienia lub dyskryminacji może towarzyszyć dziecku w godzinach przebywania w placówkach opiekuńczych bądź oświatowych, zwłaszcza gdy zna słabo język używany przez rówieśników, co może być barierą w nawiązywaniu przyjaźni, uczestnictwie w zabawach i grach zespołowych itp.

2. Przy spełnieniu pozytywnych przesłanek zarządzenia powrotu dziecka zachodzi swoisty automatyzm. Jednakże jest on weryfikowany przesłankami uzasadniającymi odmowę nakazania powrotu dziecka, z jednej strony wymagającymi ścisłej interpretacji, ale z drugiej strony na tyle pojemnymi, że pozwalają one na urzeczywistnienie jednej z podstawowych zasad prawa rodzinnego, a mianowicie dobra dziecka. Oczywiście aby nie zamazać idei sporządzenia konwencji haskiej i wprowadzenia jej w życie, ocena ewentualnych podstaw odmowy powrotu dziecka musi być poprzedzona wnikliwym postępowaniem dowodowym, nie wykluczając inicjatywy dowodowej podjętej przez sądy *meriti* z urzędu, oraz wyczerpaniem wszelkich możliwości sprawdzenia sytuacji dziecka z punktu widzenia jego dobra. Innymi słowy, jeżeli pojawiają się w tym zakresie jakiegokolwiek wątpliwości, to bezwzględnie muszą zostać zweryfikowane. Brak tu miejsca na jakiegokolwiek niejasności wynikające chociażby z faktu niewykazania określonych okoliczności przez uczestnika postępowania. Oczywiście sądy nie mają obowiązku prowadzenia w tym zakresie dochodzenia, jak miało to miejsce w czasie obowiązywania zasady prawdy obiektywnej, ale w większym niż zazwyczaj zakresie powinny sięgać do art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., czego przykładem może być postępowanie sądu *ad quem*.

## Wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., II CSKP 104/21

1. Każde zawezwanie do próby ugodowej powoduje przerwę biegu przedawnienia. Do oceny podstaw zastosowania art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. niezbędne jest rozstrzygnięcie, czy dana czynność przed sądem lub innym stosownym organem należy do kategorii czynności przedsięwziętych bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Prawidłowa wykładnia przywołanego wyżej przepisu prowadzi do wniosku, że kwalifikacja określonej czynności jako „przedsięwziętej bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia” ma charakter generalny i odnosi się do „każdej czynności przed sądem” należącej do tej samej kategorii.
2. Z perspektywy podstaw stosowania art. 123 § 1 k.c. cele towarzyszące wierzycielowi nie podlegają badaniu jako pozbawione doniosłości prawnej. Skutek przerywania biegu przedawnienia, przewidziany w art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c., następuje bowiem z mocy prawa (*ex lege*), w następstwie dokonania określonej czynności procesowej. Istotne pozostaje natomiast jedynie to, czy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został wniesiony skutecznie w tym sensie, że nie nastąpiły zwrot wniosku, jego odrzucenie lub umorzenie postępowania pojednawczego.

## Sprawy z zakresu prawa karnego

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., V KK 75/20

Do znamion przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. należy prawne znaczenie okoliczności, co do której nastąpiło poświadczenie nieprawdy, czego konsekwencją jest konieczność wykazania nie tylko braku zgodności stanu poświadczonego z istniejącą obiektywnie rzeczywistością, ale również realnego wpływu tej konkretnej okoliczności na kształtowanie stosunków prawnych, których dotyczy wystawiony dokument.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2021 r., II KO 61/21

Zmiana własności miejscowej przewidziana w art. 37 k.p.k. jest instytucją o charakterze nadzwyczajnym i nie podlega wykładni rozszerzającej.

Dotyczy to zwłaszcza podstawowej przesłanki jej stosowania, jaką jest pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości, które determinuje przeniesienie sprawy, gdy cały sąd jest niewłaściwy do orzekania, a także wtedy, gdy zachodzą obawy o bezstronność sądu właściwego.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 21 lipca 2021 r., II KK 208/20

Podstawowym, wręcz wyjściowym wymogiem zapewnienia oskarżonemu „prawa do sądu właściwego” w rozumieniu art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności jest prawidłowość delegowania sędzię do orzekania pod względem formalnym i jego zgodność z wymogami ustawowymi. Przy dokonywaniu wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. konieczne jest uwzględnienie standardu „prawa do sądu ustanowionego ustawą”, wyrażonego w art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w rozumieniu nadanym temu postanowieniu w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Ma to przede wszystkim na celu zrealizowanie zobowiązania wynikającego z art. 1 konwencji, ale również zapobieżenie wnoszeniu skutecznych skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i narażaniu Polski na ewentualne wydanie przez ten trybunał orzeczeń stwierdzających naruszenie prawa oskarżonego do rzetelnego procesu.

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., V KK 265/21

Okolicznością decydującą o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego jest powzięcie przez podatnika wiadomości o toczącym się postępowaniu jeszcze na etapie *in rem*, a wcale nie wejście procesu w fazę *in personam*.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., II KK 199/21

Na gruncie przepisu art. 85 § 3 k.k. pojęcie odbywania kary musi być rozumiane dosłownie. Przeszkoda określona w tym przepisie nie zaistnieje w stosunku do kary wprowadzonej do wykonania, jeżeli w chwili popełnienia kolejnego przestępstwa przez skazanego nie jest ona przez niego odbywana. W tej perspektywie początek odbywania kary ograniczenia wolności wyznaczany jest na podstawie kryterium, o którym mowa w art. 57a § 1 k.k.w. Zgodnie z jego brzmieniem „rozpoczęcie odbywania kary w formie określonej w art. 34 § 1a pkt 1 k.k.

następuje w dniu, w którym skazany przystąpił do wykonywania wskazanej pracy”.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., IV KK 238/21

1. Paragraf 28 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, zmieniony rozporządzeniem Rady Ministrów z 23 października 2020 r., zakazujący do odwołania organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2019 r. poz. 631), z wyłączeniem zgromadzeń organizowanych na podstawie zawiadomienia, o którym mowa w art. 7 ust. 1, art. 22 ust. 1 albo decyzji, o której mowa w art. 26b ust. 1 tej ustawy, przy czym maksymalna liczba uczestników nie może być większa niż 5, został wydany z przekroczeniem delegacji ustawowej (art. 46b pkt 1 w zw. z art. 46 ust. 4 ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi – Dz.U. z 2020 r. poz. 1845 z późn. zm.), a zatem nie mógł stanowić normy wypełniającej normę blankietową z art. 54 k.w.
2. Odpowiedzialności karnej za wykroczenie z art. 54 k.w., skutkującej możliwością wymierzenia kary grzywny do 500 zł albo kary nagany, podlega ten, kto wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych. Przepis ten ma charakter przepisu blankietowego zupełnego. Sam w sobie nie zawiera znamion czynu zabronionego, penalizuje natomiast zachowania „wykraczające” przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych. Aby zatem możliwe było przypisanie odpowiedzialności karnej na podstawie ww. przepisu, obwiniony musi dopuścić się naruszenia przepisów porządkowych o zachowaniu się w miejscach publicznych, które to przepisy powinny zostać wydane na podstawie konkretnego, ważnego, zgodnego z prawem upoważnienia ustawowego i w granicach tego upoważnienia.

### Wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., IV KK 633/19

Prowadzenie postępowania przygotowawczego, którego wszczęcia uprzednio odmówiono, nie wymaga wydania przez prokuratora postanowienia o podjęciu na nowo tego postępowania.

## Sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych

### Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 6/21

Finansowanie przez pracodawcę w jakikolwiek sposób wynagrodzenia z tytułu świadczenia na jego rzecz pracy przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią przemawia za zastosowaniem art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.).

### Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 3/21

Termin „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy”, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 423), obejmuje wykonywanie umowy-zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (np. przez internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy-zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę, a miejsce wykonywania umowy-zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę.

### Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 1/21

Nagroda roczna za 2017 r. wypłacona funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej w 2018 r., po ustaniu tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (art. 242 ust. 1 ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 422 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 423).

### Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III USK 234/21

1. Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu, jaką jest jej oczywista zasadność, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość, i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia.

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiście naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

2. Zbieg prawa do świadczeń oznacza sytuację, w której jedna osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia. Nie ulega wątpliwości, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń (art. 95 ust. 1 u.e.r.f.u.s.) dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w tej ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie z 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

#### Uchwała Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2021 r., III PZP 6/20

1. Zażalenie na postanowienie o odmowie uzasadnienia wyroku oraz jego doręczenia rozpoznaje sąd drugiej instancji (art. 394 § 1 w związku z art. 394<sup>a</sup> § 1 pkt 7 i art. 394<sup>b</sup> k.p.c.);
2. Odpis wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie podlega doręczeniu w trybie określonym w art. 132 § 1 k.p.c. także po wejściu w życie ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469).

#### Postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2021 r., III USK 193/21

Zamiar uzyskania ochrony ubezpieczeniowej bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę na warunkach odpowiadających zatrudnieniu pracowniczemu świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. Fikcyjne zawarcie umowy o pracę, czyli niezwiązane z wykonywaniem pracy, powoduje, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń następuje pod pozorem zatrudnienia. O nieobjęciu obowiązkiem ubezpieczeń społecznych w przypadku zgłoszenia do ubezpieczeń osoby niebędącej pracownikiem nie decyduje nieważność umowy o pracę, ale fakt, że osoba ta faktycznie nie pozostaje w stosunku pracy. Osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę, nie podlega

ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wypływających z tego ubezpieczenia. Jeżeli jednak stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, wady oświadczenia woli dotyczące umowę o pracę, nawet powodujące jej nieważność, nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.



## Bibliografia

- Postanowienie Sądu Najwyższego z 22 września 2021 r., I NSNc 89/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., V KK 75/20.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III USK 234/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2021 r., II KO 61/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2021 r., III USK 193/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lipca 2021 r., II CSKP 138/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2021 r., III CSKP 103/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2021 r., III CSKP 47/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., V KK 265/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I CSKP 95/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., V CZ 40/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2021 r., V CSKP 247/21.  
Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., I CSKP 360/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., III CZP 50/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., III CZP 37/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 8 września 2021 r., III CZP 28/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 8 września 2021 r., III CZP 7/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 6/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 3/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r., III UZP 1/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 58/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2021 r., III PZP 6/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 27 lipca 2021 r., III CZP 17/21.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 49/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 44/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 16 lipca 2021 r., III CZP 32/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 48/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 lipca 2021 r., III CZP 34/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 2 lipca 2021 r., III CZP 46/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 2 lipca 2021 r., III CZP 38/20.  
Uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 17 sierpnia 2021 r.,  
III CZP 79/19.

Wyrok Sądu Najwyższego z 21 lipca 2021 r., II KK 208/20.

Wyrok Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., II KK 199/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., IV KK 238/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., V CSKP 62/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2021 r., IV CSKP 67/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2021 r., V CSKP 76/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., II CSKP 104/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2021 r., IV KK 633/19.